

ŠENTJURSKA
& ŠENČURSKA
UMETNIŠKA
KERAMIKA
ŠENTJURSKA
& ŠENČURSKA
UMETNIŠKA
KERAMIKA

Živa Buser

Marija Gračnar

Barba Štembergar Zupan

Niko Zupan

Nagovor

Največje bogastvo Slovenije je njena raznolikost, ki se zrcali skozi naravna bogastva in zgodovinske danosti, odslkava pa se tudi skozi lokalne skupnosti, ki smo njen najbolj živi in vitalni del. Občine smo namreč tiste, ki smo najbolj povezane z našimi ljudmi, razumemo njihove potrebe, slišimo želje in delujemo v dobrobit celote. Zavedamo se, da ob primarni nalogi skrbi za delujočo infrastrukturo, kvaliteto bivanja in življenja v naših sredinah določamo tudi možnost raznolikega kulturnega delovanja ter umetniškega izražanja in za to ustvarjamo pogoje. Občine se pogosto povezujemo v skupnih interesih na področju lokalne infrastrukture, kjer smo sogovornik države in posrednik do naših uporabnikov – občank in občanov. V primeru pričujoče razstave pa smo se z Občino Šenčur povezali tudi na ravni ustvarjalnosti, da bi še na tem področju izmenjali izkušnje, stkali nove vezi in obojestransko obogatili kulturno dogajanje. Verjamem, da je to uvod in spodbuda za plodno sodelovanje na več področjih.

Zanimivo simboliko pa vidim še v tem, da sta se občini Šentjur in Šenčur tokrat srečali ravno skozi keramiko. Poleg naših ustvarjalk Marije Gračnar in Žive Buser, na kateri smo ponosni, velja omeniti še posebno pravez keramike in tukajšnjih krajev, ki se skriva v arheološkem najdišču Rifnik, največji poznoantični naselbini na Slovenskem. Magični Rifnik je namreč v svojih nedrjih skrival (in verjetno še skriva) keramične fragmente, ki segajo vse do 4. tisočletja pr. n. š. in mlajše kamene dobe ter številne keramične najdbe skozi mlajša pomembna obdobja človeške civilizacije.

Gotovo bomo skupaj še odkrivali nove zanimive povezave, razstava pa vabi na ogled!

mag. Marko Diaci,
župan Občine Šentjur

Dialog, most in povezovanje

Pričujoči razstavni katalog nas razveseljuje na več načinov. Prvi je ta, da imamo v slovenskem prostoru priložnost občutiti **dialog** med lončarstvom in umetniško keramiko. Drugi je ta, da skušamo sto kilometrov prostorske oddaljenosti med Šentjurjem in Šenčurjem **premostiti** na zelo plemenit način, tj. s kreativnostjo v glini. Tretji pa je, da je govorica tradicije in inovativnosti **povezala** predvsem ženske s podeželja.

Dialog je ključna sestavina pričujoče razstave. 'Dialog' izhaja iz grške besede *dialogos*: *logos* pojmuje kot 'besedo ali pomen', *día* pa ne pomeni dva, ampak pomeni 'skozi'. Beseda dialog je povezana z glagolom *dialegethai*, ki pomeni 'razmišljati, razglabljati, pretehtati, poglobiti se ali govoriti'. Dialog v vsakdanjem življenju običajno izkusimo kot pogovor, izmenjavo, razpravo, deljenje mnenja, izražanje različnih mnenj, poslušanje, soočenje. Dialog je pravzaprav vmesnik, kjer se ljudje – posamezniki ali skupine, ki zastopamo različne interese, vire in moč – srečujemo v živo ali virtualno. V teh dialogih se lahko naše zaznave, interesi, cilji in značaj preoblikujejo kot posledica

našega povezovanja in medsebojnega vpliva. Morda ste prepoznali, da je dialog pravzaprav proces: dialogi so medsebojni in ponavljajoči vmesniki. Če jih izvajamo iskreno, odprto in potrpežljivo . . . , lahko najdemo pot do nečesa povsem novega. In to je poslanstvo razstave in kataloga. Naša želja je, da ta prvi skupni dogodek na področju kulture spremenimo v dolgotrajen dialog – med Šentjurjem in Šenčurjem – občinama, ki ju povezuje skupen zavetnik.

Kot Šenčurjanko, geografino in raziskovalko podeželja pa me je k razmišljanju in dialogu z bralci tega kataloga spodbudilo dejstvo, da se **dialog tradicije in inovativnosti** tako **močno izraža s kreativnostjo žensk**. V triletnem evropskem projektu, ki proučuje značilnosti inovativnih podjetnih žensk v kmetijstvu in na podeželju (FLIARA, angl. *Female-Led Innovation in Agriculture and Rural Areas*, financira ga EU in se zaključuje konec decembra 2025), smo v osmih državah podrobneje spoznavali karierne in življenjske poti 200 žensk. Ugotovili smo, da ženske na različne načine prispevajo k inovacijam: pri tem jih odlikujejo njihove široke družbene mreže, dobra in široka formalna

in neformalna izobrazba, cenjenje družbenih vrednot in mehkih veščin ter dobro poznavanje lokalne skupnosti. Inovativne ženske podjetnice imajo pozitiven odnos do sprememb in novosti, so dobre organizatorke, povezujejo generacije ter cenijo dobro ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem. Predvsem pa njihov prispevek ni enkrat, »tečejo na dolge proge« in pomembno prispevajo k trajnostnemu razvoju. Vse to samostojno in v umetniškem dialogu potrjujejo današnje razstavljalke in razstavljapec. Jasno je treba priznati, da uspešnega (ženskega ali moškega) podjetništva in dialoga ni brez družinske podpore, podpore lokalne skupnosti, predanih in sposobnih ljudi, ki sooblikujejo podporno okolje (društva in organizacije, občine, razvojne agencije, lokalne akcijske skupine itn.).

Ključno je, da **prepoznavamo in podpremo pobude žensk**, ki pogosto ne le preoblikujejo podeželske ekonomije, temveč prispevajo k bolj trajnostnim in prožnim podeželskim skupnostim. Ženske na podeželju pogosto prevzemajo pomembne vloge v diverzifikaciji kmetijskih dejavnosti, turizmu na podeželju, pri družbenih

inovacijah, v kulturi, z vključevanjem ranljivih skupin, pri kreiranju alternativnih tržnih poti in pri okoljskih praksah. Predvsem ugotavljamo, da so ženske inovatorke v podeželskih skupnostih v svojem pristopu izjemno celovite. Njihove dejavnosti segajo daleč onkraj ozko specializiranih praks ter pogosto združujejo okoljske, socialne, ekonomske in kulturne vidike trajnosti. Ženske prednost dajejo vključujočim, skupnostnim in trajnostno naravnanim rešitvam, saj imajo izraziteje izpostavljene mehke in socialne vrednote. Kljub temu ni nobenega razloga, da ženske ne bi prispevale tudi k tehnološkim, organizacijskim in političnim inovacijam – ključni izziv je zagotoviti pogoje, ki jim bodo omogočili enakovredno vključevanje v procese odločanja.

Rada bi izrazila pohvalo vsem razstavljalcem in številnim, ki ste pripomogli, da je prišlo do tovrstnega dogodka. Zdaj pa je odgovornost na vseh nas, da ta dialog, mostiščenje in povezovanje poglobimo ter razširimo še na druga področja.

Irma Potočnik Slavič

Barba Štembergar Zupan

Niko Zupan

O Barbi Štembergar Zupan in Niku Zupanu

Barba Štembergar Zupan se s keramiko ukvarja od leta 1990. Ker v Sloveniji ni bilo formalnega izobraževanja, je znanje pridobivala sama, s pomočjo knjig, tujih umetnikov ter obiskov muzejev. Z možem **Nikom Zupanom** sta želela keramiko uveljaviti kot enakovredno umetnost, zato sta prevedla knjigo *Govor gline*, kasneje pa še knjigi *Poezijo čopiča* in *Izrazi v keramiki in lončarstvu*. S tem sta obogatila domačo strokovno literaturo.

Leta 2006 sta v domači vasi Voglje prvič organizirala Mednarodni simpozij umetniške keramike V-ogljje. Sedež njunega Zavoda V-ogljje v prvi polovici julija tako že od tega leta vsako leto postane prizorišče ustvarjalnega druženja, izmenjave znanj in izkušenj, na katerem sodelujejo domači, tuji keramiki, kiparji, slikarji, fotografi in likovni kritiki. Simpozij vsako leto

gosti uveljavljene umetnike in hkrati mlade avtorje, ki se lahko učijo od najboljših. Barba in Niko s simpozijem skrbita, da je keramika prepoznavna kot enakovredna umetnost drugim umetniškim zvrstem.

Zavod V-ogljje danes organizira in izvaja tematske tečaje, razstave, izlete in delavnice ter povezuje ustvarjalce iz Slovenije in tujine. Leta 2011 je bil Zavod V-ogljje kot center keramike sprejet v najeminentnejše svetovno združenje keramikov International Academy of Ceramics s sedežem v Ženevi v Švici, ki deluje kot NVGO in partner UNESCO. Poleg tega, da zavod gosti umetnike s celega sveta, je izvedel tudi razstave slovenske keramike v tujini.

Barba Štembergar Zupan

Foto: Ela Zdešar

Foto: Nina Žnidaršič

Niko Zupan

O razstavljenih delih Barbe Štembergar Zupan

Barba Štembergar Zupan ima za sabo bogato pot v razvoju in oblikovanju najrazličnejših keramičnih izdelkov v raznih tehnikah. S svojimi unikatnimi izdelki združuje tradicijo in sodobnost ter pomembno prispeva k razvoju keramične umetnosti.

Predstavlja se z vazami, skledami,

skodelicami in cvetlično kompozicijo. Vsako leto izdelava serijo vaz, saj se navdušuje nad ikebanami. Je umetnica, ki v svojih delih rekonstruira in reinterpretera mehke forme. Tem formam doda ostre oblike nogic in tako objekt povzdigne na pediestal. Tako tudi združi kontrast mehkega in ostrega. Njeni izdelki so običajno

žgani na visoki temperaturi, kot kamenina. S skodelicami izraža strast do kave, skledam povzdiguje pomen z dodanimi nogicami ... Barba s svojimi prijemi trči na dve enačbi: uporabo in estetiko. Torej zaznavamo nefiltrirano pripovedno govorico, ki daje brezčasno razdelitev preprostosti in hkrati visok estetski učinek keramike.

O razstavljenih delih Nika Zupana

Niko Zupan se predstavlja s keramičnimi kamni, diski in nefunkcionalnimi vazami, ki jih ročno modelira. Nad kamni se je navdušil, ko si je ogledal razstavo starovercev – naravovercev in se spoznal z njihovimi simbolnimi pomeni in oblikami. Svoja dela pogosto polira do popolne gladkosti, preden so povsem suha,

in jih žge v redukcijskem žganju ali tehniki golega rakuja. Pri svojem izražanju se pogosto opira na simbolne zapovedi in vrednosti. V njegovih delih lahko zaznamo tudi japonsko tehniko kintsugi.

O Živi Buser

Živa Buser izhaja iz družine z lončarsko tradicijo, v ustvarjalnost pa je bila vpeta od najzgodnejših dni, odkar ji seže spomin. Že v osnovni šoli je z veseljem izdelovala predmete, ki so imeli tudi uporabno vrednost. Z glino se je resneje začela ukvarjati pred trinajstimi leti. Svoje prve korake je naredila kot samouk. Pozneje je svoje znanje nadgradila in pridobila NPK (nacionalno poklicno kvalifikacijo) lončar, s čimer je tradicijo in umetniško žilico povezala tudi s formalnim poklicnim okvirjem.

Njeni začetni izdelki so bile preproste posodice, skodelice in lončki. Pri tem je sledila tradicionalnim oblikam, saj je v njih prepoznala možnost, da obudi družinsko dediščino in simbolno sklene krog med tradicijo, znanjem in sodobnim ustvarjanjem. Iz te želje so se rodila tudi prepoznavna jabolčka in posodice v slogu jabolk.

Poudarja, da jo glina navdušuje kot prvinski material, ki ji omogoča umetniški izraz, a hkrati ohranja uporabno vrednost.

Najprej je črpala ideje s spleta in iz revij. Nato je ugotovila, da ima v sebi svet poln idej in da jih lahko spontano pritegne na plan.

Trenutno v njeni delavnici nastajajo krožniki z rastlinskimi odtisi – zelišča, hortenzije, praprotni in druge rastline. Rastline zanjo niso le motiv, temveč nosilci simbolike. S tem procesom se povezuje s predniki in celotnim stvarstvom, ob tem pa odpira širše vprašanje o odtisih, ki jih puščamo v življenju.

Skodelice oblikuje na vretenu, odtisi na krožnikih pa nastajajo iz valjane glinene plošče. Drobnih detajlov rastlinskih reliefov so poudarjeni s podglazurnimi barvami. Celoten krožnik je premazan nato s slojem glazure.

Živo Buser pogosto srečamo na lokalnih sejmih in dogodkih, kjer s pomočjo tematskih delavnic razkriva delovni proces in širi spoštljiv, ustvarjalni in premišljen pogled na svet.

Foto: Matic Javornik

O razstavljenih delih Žive Buser

Na razstavi se avtorica predstavlja z rastlinskimi odtisi na krožnikih, odtisom lastnega stopala v glino ter motivom razpoke, iz katere raste rastlina – simbolom življenja, ki se poraja kljub ranljivosti in krhkosti. Rjava skleda ponazarja navezanost na zemljo in izvor, medtem ko mah prinaša mir in

tišino. Motiv srca predstavlja pristnost – iskreno in avtentično jedro v vsakem izmed nas. Z deli želi pokazati trdoživost in čudežnost življenja ter poudariti, da razpoke niso konec, temveč prostori, kjer vznikajo nove zgodbe.

O Mariji Gračnar

Marija Gračnar je strastna lončarka in vsestranska umetnica, ki združuje slikarstvo z rokodelsko tradicijo. Njeno delo povezuje preteklost in sedanost ter ohranja bogato kulturno dediščino. Energijo in navdih za ustvarjanje črpa iz narave, srčnih ljudi in okolja, v katerem živi.

Od leta 1995 deluje kot samostojna ustvarjalka na področju umetnostne in domače obrti, kjer je sprva raziskovala pirografijo in slikanje na različne materiale, posebno naklonjenost pa je namenjala motivom iz lokalnega in ljudskega izročila.

Leta 2014 je s partnerjem obnovila več kot 200 let star družinski mlin na vodni pogon in v njem ustvarila Atelje Mlin umetnin, ki je danes prostor ustvarjanja, razstavljanja in srečevanj. Iz ljubezni do glin in starodavnih obrti je nastala lončarska delavnica, v kateri ustvarja tradicionalne lončarske izdelke ter sodobno dekorativno

in uporabno keramiko. Tukaj se na delavnicah oblikovanja iz glin, praznovanjih rojstnih dni, umetniških druženjih ali pa teambuildingih srečujejo različne generacije ljudi.

Poleg dela z glino ustvarja tudi unikatne poslikave slovenskih panjskih končnic, s čimer ohranja in interpretira tradicijo ljudskega slikarstva na lesu.

Ohranjeni mlin z muzejem je prepoznala tudi Turistična zveza Slovenije in na natečaju Slovenija moja dežela – znak gostoljubnosti 2025 je prejel posebno priznanje. V obrazložitvi so pohvalili, da Marija zgodbam starodavnih obrti dodaja novo poglavje ter odlično nadgrajuje ponudbo, saj uspešno združuje rokodelsko tradicijo in sodobno keramiko. Umetnično delo na področju lončarstva pa je prepoznala tudi Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in Mariji podelila naziv priznana rokodelka.

Foto: Amadeja Knez

Marija Gračnar

O razstavljenih delih Marije Gračnar

Marija se na razstavi predstavlja z deli, ustvarjenimi v različnih keramičnih tehnikah. Nekatera so narejena z glazuro z mehurčki, ki površini doda igrivo, organsko teksturo. Predstavlja se tudi z raku izdelki, žganimi po starodavni japonski tehniki, za katero

so značilni veliki temperaturni šoki in edinstven slog glaziranja, kar ustvarja privlačne in povsem neponovljive vzorce. Del razstave dopolnjuje s keramičnimi kosi z zlatim sijajem, dosežene z luster tehniko z zlato luster glazuro, ki keramiki vdahne eleganco.

O Andreji Martinović

Foto: Maja Povalej

Fotografinja, stilistka hrane in veganska avtorica. Pogrinjke in jedi razporeja tako, da razkrije njihovo globino in jim vdahne privlačnost. Šentjurčanka, ki ustvarja z občutkom, srcem in dušo, zato so njene dekoracije in pogrinjki zgovorni na poseben način.

Na razstavi lončarske izdelke šentjurskih razstavljalok Žive Buser in Marije Gračnar predstavi na praznični mizi.

Šentjurska in šenčurska umetniška keramika

3. 12. 2025–31. 1. 2026

ORGANIZATOR RAZSTAVE:

**Razvojna agencija Kozjansko
v sodelovanju z Zvezo kulturnih
društev Šentjur**

IZDAJATELJ KATALOGA:

Razvojna agencija Kozjansko

OBLIKOVANJE:

Kvirina Martina Zupanc

JEZIKOVNI PREGLED:

Nina Gradič Planko

POSTAVITEV RAZSTAVE:

**Barba Štemberger Zupan, Niko Zupan,
Marija Gračnar, Živa Buser, Kvirina
Martina Zupanc, Barbara Gradič Oset
in Andreja Martinović**

TISK:

Prograf, Branko Mlakar, s. p.

NAKLADA:

100 kom

Galerija Zgornji trg Šentjur je odprta vsak delavnik od 9.00 do 16.00, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa po vnaprejšnjem dogovoru (info: TIC Šentjur, tel. št. 03 749 25 23, e-mail: tic@turizem-sentjur.com).

Razstavo je finančno podprla
Občina Šentjur.

Šentjur, december 2025

Živa Buser

Marija Gračnar

Barba Štembergar Zupan

Niko Zupan